

ARGUMENT I FRAGMENTS CABDALS D'AIGÜES ENCANTADES (1908)

ACTE PRIMER Espai: en un poble del camp de Tarragona. Casa de Pere Amat. Parets amb quadres de vides de sants	
Argument	Fragments
Cecília, sola, està llegint a prop del balcó.	
Vergés, el mestre, arriba a casa de Pere Amat on hi ha Cecília.	
Diàleg entre Cecília i Vergés sobre la religió. Punts de vista diferents sobre la religió i el poble: "comèdia religiosa" / "espectacle poètic"	«Vostè, Cecília, em fa l'efecte d'una àliga tancada en un galliner» (Vergés) pàg. 45 "No tornaré, com un ocell feréstec que no es recorda més del seu niu" (Cecília)
Diàleg entre Cecília i Vergés sobre la lluita i la vida. Vergés intenta confessar el seu amor per Cecília.	"Lo millor que hi ha al món és la lluita. No puc comprendre que un home enèrgic s'acontenti aviat de la seva sort" (Cecília)
Arriba Juliana, la mare de Cecília. Juliana retreu a Cecília i Vergés que no hagin anat a les pregàries. Discussió entre mare i filla: Cecília es mostra irònica.	"Cadascú és lliure dels seus actes, mare..." (Cecília) "Tothom ha sortit amb el cor ple d'esperança. Mossèn Gregori no ens ha amenaçat, aquesta vegada..." (Juliana)
Vergés intenta fer recapacitar Cecília perquè sigui més comprensiva amb els pares.	"No hi fa res, cedeixi..." [...] "i la família, la llar dels nostres pares, que ens guarda les joies més íntimes, no s'ha de sacrificar mai per res" (Vergés) pàg. 52
Cecília i Vergés discuteixen sobre les llegendes i sobre la lluita, de nou.	"No em negarà que aquests pobles ignorants, amb les seves llegendes i tradicions, tenen una poesia trista, fonda...! (Vergés) pàg. 51
Arriba el pare, Pere Amat. Recomana a Vergés que deixi estar la Cecília. Retreu a Cecília i Vergés el mateix. Actitud tirànica del pare.	"És un cap calent". "És un cavall que necessita fre, i no esperons..." pàg. 53 "I doncs! Hi ha bona esperança per a la pluja?" (Vergés) – Hi ha fe, que és lo millor." (Amat) "Qui és ella per dir-me prou?" (Amat)
Torna Juliana. Juliana mostra la seva devoció per la tradició i les creences religioses ("el miracle de la Verge")	"Vostès, els joves, no tenen respecte per res...el passat, els costums antics..." (Juliana) "I qui no vulgui pensar com jo, no és dels meus" (Amat)
Cecília desapareix d'escena i Vergés marxa tot seguit. El pare qüestiona Cecília per la seva educació a ciutat.	"Mal educada! Què ha après allà baix" (Amat)

Discussió Cecília amb els pares. Discussió sobre la llibertat i sobre estimar. Tema: L'amor als fills. Diferències de nivell cultural. Actitud diferent de la mare i el pare vers Cecília.	"Si la sabéssim estimar, potser mudaria." (Juliana) – Sí..., s'hi guanya molt estimant...! Ja es veu..." (Amat) "L'amor als pares és obediència" (Amat) "Jo ja no dic res, callo perquè tu estiguis contenta..." (Juliana) "La mare sap estimar més que vos..." (Cecília) "Però és un amor [el del pare] que em lliga i em redueix a ser una esclava de totes les seves voluntats. I això no ho vull. Sóc filla vostra, sí, però el meu esperit és ben meu, lliure" (Cecília) "La ignorància és la font de tots els mals: el vostre fanatisme, la vostra misèria, tot és fill de la ignorància. I nosaltres, els joves, ens escamparem pels pobles...metges, mestres, farmacèutics... i la combatrem amb totes les nostres forces" (Cecília) pàg. 60-61
Amat vol expulsar Cecília de casa i no pagar-li l'últim curs de carrera	
Arriba Joan per comunicar que ha arribat un foraster "perillós". Cecília i la mare tornen a entrar a escena, al cas de la notícia de l'arribada del foraster.	Foraster: ben vestit, barba rossa, alt, ulls blaus... pàg. 65
Entra Vergés. Dona la targeta del foraster a Cecília. És amic d'ella. Vergés mostra la seva covardia.	
Arriba el Mossèn. Pares de Cecília, Joan, Trinitat donen suport al Mossèn. El foraster representa el mal. El mossèn accepta rebre el foraster a l'abadia per escoltar-lo ("cal diplomàcia"). Acaba amb un to bel·ligerant per part dels presents. El Mossèn diu a Joan que convidi el foraster a anar a l'Abadia.	"Parla de les aigües, que no hem de fer pregàries, que ell sap un medi de que no ens manqui mai aigua" (Joan) "L'he sentit i és un home de valer. Me sembla que el poble no faria malament d'escoltar-lo." (Vergés) "Aquests homes són com les males herbes dels vostres camps. D'allà on s'arrapen, ne xuclen la vida. Són uns enviats de Satan!" (Mossèn)
El Mossèn culpa Juliana d'ambiciosa.	"Ha volgut que la seva filla, costés el que costés, sobresortís per damunt de totes les noies del poble. [...] Però vostès van enviar la seva filla a la gran ciutat, lluny de les seves mirades..." (Mossèn) pàg. 74
Amat torna a entrar. Amat apareix disgustat perquè Cecília ha abraçat i besat el foraster a la plaça del poble, davant de tothom.	"La cara em cau de vergonya! Al mig de la plaça, davant de tot el poble, ella l'ha abraçat i besat..." (Amat)

ACTE SEGON. Espai: casa d'en Romanill, el pastor. Hi ha en Romanill i la seva dona, Bràulia.	
Argument	Fragments
Romanill ofereix casa seva perquè el foraster pugui explicar-se davant de la gent del poble. (El foraster va declinar la invitació a l'abadia del vespre anterior.) Arriba Bartomeu a casa d'en Romanill i comunica que el rector ha passat un avís perquè ningú hi vagi. Diàleg entre ells dos sobre la vida i sobre el valor d'un home. Temes: llibertat/jerarquia; importància de tenir diners; determinisme	"Què em poden fer a mi? Soc independent! Tinc l'amo a ciutat i del meu coll...Quan els homes són tan lliures com jo..." (Romanill) "L'home que té una idea i no la defensa, què és?" (Bartomeu) – "No és res...no és home" (Romanill) "Cada home té el camí assenyalat, per més que faci" (Bartomeu)
Arriba en Manso a casa d'en Romanill. Diàleg sobre carlins i republicans. També sobre els llibres. Hi entra Vicenç, el veterinari. Tema: analfabetisme	"beus i et passen moltes coses...t'alegres...Amb els llibres, al revés, te capfiques (Manso)
Entren Joan i Amat. Avisen (amenacen) Romanill que no tiri endavant la trobada per escoltar el foraster per prudència i per evitar desordres. Actitud oberta, dialogant i lliure d'en Romanill, que ofereix casa seva perquè hi vagi qui vulgui i hi parli qui vulgui.	"Aquí hi pot venir tothom...tot el poble" (Romanill)
Amenaça d'Amat sobre el foraster.	"Se l'apredregarà com a heretge i fins que sigui fora del nostre terme no s'aplacaran les ires..." (Amat)
Romanill no accepta les amenaces. Avisa que Cecília se n'anirà de casa. Defensen la filla. Joan i Amat marxen.	"La fan sofrir molt. Se n'anirà de casa i no els tornarà més. Ens ho ha dit a la dona i ami..." (Romanill) pàg. 90
Arriba el foraster. Poc després, arriba el batlle amb tot el poble.	
Arriba, prudentment, Vergés. El foraster pregunta per la senyoreta Amat, que no ha arribat.	
El foraster assegura venir amb bones intencions.	"Per peu he vingut i se m'ha fet la guerra" [...] "el meu intent era parlar a tot el poble i no a dos o tres senyors amb les seves mires particulars..." (Foraster) pàg. 94

Joan prevé el foraster del seu discurs.	“Expliqui el seu pensament sense recels. Solament no toqui certes idees, ni la religió, ni la propietat, ni digui res contra els nostres costums i creences. Mentre compleixi això, me té a les seves ordres...i el poble se l’escoltarà amb gust...” (Joan)
Vergés inicia un discurs de presentació del foraster i fa una breu explicació de la proposta que porta.	(Discurs de Vergés, pàg. 96: El foraster és enginyer, ha viatjat, ha descobert el secret de les aigües subterrànies al peu d’aquestes muntanyes”)
Actitud de Vergés respecte el foraster. Vergés s’excusa davant de Joan i Amat.	“És tot el que podia fer. No m’exigeixi res més...no em puc comprometre...” (Vergés)
El foraster intenta explicar-se però Amat hi va interrompent per boicotejar-ne el discurs, tot incitant el poble a rebel·lar-s’hi. L’acusen d’atacar la propietat i la religió	“No vinc a parlar-vos d’idees, sinó de fets” (Foraster) pàg. 99
Romanill posa ordre perquè el foraster pugui parlar i hi digui la seva.	
El foraster fa la proposta i s’explica. Tema: home - natura	(Discurs del foraster sobre la proposta i sobre els seus coneixements i el seu passat – infantesa minaire: des de “Sí, encara que no em guanyi...” fins a “constantment”)
Discussió entre el foraster i Amat sobre les aigües: “mortes” o “vives”. Amat atia els ànims del poble. Tema: creences	“Cap element de la natura permanenceix en eterna quietud!” (foraster) “Les aigües dels gorgs són mortes, aigües encantades” [...] “Sí, allí s’estan les mateixes aigües pels segles dels segles” (Amat)
Arriba Mossèn Gregori. Explica la llegenda, pàg. 108	(Discurs de Mossèn Gregori: des de “Aquest poble, sempre desgraciat...” fins a “la Santa Imatge que avui venerem” (mossèn Gregori)
Comença a ploure!	Veus criden “Fora l’enemic” pàg. 109
Romanill ofereix a casa seva al foraster per protegir-lo.	
El foraster agraeix l’oferiment però marxa (fuig), perseguit per la multitud del poble.	
Apareix Cecília, ensangonada.	“No són els homes els enemics, no són ells els forts... sinó la llegenda!” (Vergés) pàg. 113
Cecília corre a socórrer el foraster, que ja marxa de la ciutat corrents.	

ACTE TERCER. Espai: casa de Pere Amat, Juliana i Cecília.	
Argument	Fragments
Segueix plovent al poble. Juliana seu davant del balcó obert.	“No cal que ens fem retrets l’un a l’altre. No hem sabut pujar la nostra filla...” pàg. 115
Diàleg entre Juliana i Amat. Sabem aquí que Amat havia tancat Cecília perquè no anés a escoltar el foraster i ella havia saltat finalment per la finestra per sortir-ne. Podem veure-hi la diferent manera de ser del pare i la mare (patidora).	“D’una filla es perdona tot” (Juliana) “La tindrè fermada com un gos! No estudiarà més, farà les feines de casa, tot lo que ara fas tu.” (Amat) –“Més mal, més mal. Ella no ha nascut per fer això...” (Juliana) “No hi ha a dalt el bon Déu que farà justícia per a tots?” [...] “No es pot negar que això [la pluja] és un miracle” (Juliana) “La instrucció...el saber massa...és un perill!” (Juliana) pàg. 119
Entren Trinitat i, més tard, mossèn Gregori. Segueixen parlant de Cecília. Amat no vol perdonar la filla malgrat els intents del Mossèn perquè ho faci.	
Arriba Joan, el batlle. Li informen que el poble s’esvera amb el foraster i l’apedrega. Reflexió sobre la vida. Dubta.	“Ningú m’ha ajudat...jo prou feia, però què és un home sol? Per què no ha fet tocar el tedèum, vostè? Era l’única manera d’aturar el poble...” (Joan) pàg. 125
Mossèn vol prendre Joan, però aquest, en comptes d’anar a missa (són al segon toc del Tedèum), reacciona, recapacita i marxa a veure com es troba el foraster.	“Fa tres anys seguits que perdem la collita, senyor rector! (Joan) pàg. 127 “Aquest home me l’emporto jo pel meu compte, com un pastor que pren l’ovella malalta... (Mossèn) pàg. 130 “No maleïu...no tingueu por... jo tornaré al ramat l’ovella esgarriada” (Mossèn) pàg. 131
Arriba Cecília, tota mullada, escabellada i bruta de fang. Amat no la vol a casa.	
Discussió entre Amat i Juliana. Aquell, autoritari, no perdona la filla. Juliana la compadeix i la perdona. Cecília atia la mare perquè es rebel·li. Cecília s’enfronta al pare. Amat li dona un cop brutal.	“Vosaltres, les mares, no teniu autoritat, no us feu respectar, no sabeu pujar els fills” (Amat) “I vosaltres què hi feu? Per què hi sou?” (Juliana)

	“Però la mare no em donarà la raó a mi...no pot. L’heu dominada, l’heu reduïda a res...” (Cecília) “No compreneu que la dona pugui arribar un dia a ser alguna cosa...Les dones sou les primeres a anar contra vosaltres amb la vostra submissió a pares i marits...” (Cecília) “La dona, Cecília, la mare, l’esposa, és feta per l’amor” (Mossèn)
Cecília segueix enfrontant-se a tots: pare, mare i mossèn. Contra el pare per l’autoritat i tirania; contra la mare perquè és incapaç de rebel·lar-se; contra el mossèn per la seva concepció de la dona. La mare segueix perdonant-la. Cecília li fa un petó de comiat.	“Contra vós [la mare], contra totes les dones que no sou res” (Cecília) “A mi em feu ràbia tots! Vostè, el mestre, el pare, l’església, les llegendes, els miracles...la vostra misèria...són les anelles d’una cadena que em fa mal i vull rompre!” (Cecília) “Jo la perdono de tot lo que ha dit, de tot lo que ha fet amb tal que no perdi el seu amor” (Juliana) “Te quedaràs amb nosaltres” (Amat)
Juliana reacciona i s’enfronta a Amat.	“Ja té raó la nostra filla: els homes sembla que ens hagueu de tenir lligades de mans i braços per la por que ens feu...!” (Juliana)
Marxen tots i queda Cecília. (3r toc de tedèum)	“l’àliga abandonarà el galliner” (Cecília)
Arriba Vergés.	
Diàleg Cecília i Vergés. Vergés confirma la seva covardia per no comprometre’s amb el poble. Es confirmen els punts de vista de l’inici de l’obra.	
Vergés demana Cecília que renunciï al que desitja.	“Sí...sacrifiqui les seves ambicions i faci’m a mi ditxós” (Vergés)
Entra Manso. Informa que han ferit el foraster d’una pedrada i un cop de bastó al cap. Tothom ha marxat a l’església i només hi ha el batlle.	
Vergés confirma la seva actitud mesella. Cecília confirma que marxa del poble (amb el foraster).	“Quan la vida és estúpida i els homes també, val la pena de tenir cap ideal?” (Vergés) “Sí, no s’ha de tenir l’ideal pels altres, sinó per si mateix” (Cecília) “L’àliga deixa el galliner, per sempre...” (Cecília) “La meva obra, abans que tot, és la meva vida!” (Cecília)

Vergés demana l'estima de Cecília si s'esforça a il·lustrar els alumnes, com ella li ha suggerit. Vergés s'il·lusiona que es tornaran a trobar i que ella sent alguna cosa per ell, però Cecília marxa.	"Vostè quedi's en les aigües encantades" (Cecília) "Me deixo arrossegar pel corrent" (Cecília) "I jo em deixo adormir en la quietud. No hi ha res. Anem per diferents camins, Cecília, però em sembla que ens trobarem..." (Vergés) "si alguna cosa de gran hi ha en els temps futurs, no ens la portaran els homes com vostè" (Cecília)